

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

THÁKUROVA 3, 160 00 PRAHA 6

Katedra/Ústav: Katedra teologické etiky a spirituální teologie

Posudek oponenta/oponentky na diplomovou práci

jméno oponenta/tky ThLic. Mgr. Jaroslav Lorman, Th.D.

Autor/autorka práce: Terezie Regnerová
Studijní program/obor: Teologie, Teologické nauky
Název práce: Zobrazení Boha - Trojice v události křtu Páně v kontextu
spirituální teologie
Vedoucí práce: ThLic. Mgr. Karel Sládek, Th.D.
Rozsah práce: 49 ns

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými připomínkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☐	☒	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☒	☐	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☒	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich	☐	☐	☐	☐

dosažení	☐	☐	☒	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☐	☐	☐	☒
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☐	☒	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☐	☐	☒	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☒	☐	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☐	☐	☒	☐
C. Celkový přínos práce				
Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.				
	ano		Ne	
Práce je kompilační prací	☒		☐	
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☐		☒	
Práce přináší nové poznatky	☐		☒	
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☐		☒	
Práce má metodologický/teologický přínos	☐		☒	

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

d A. Celkově je práce vypracována velmi pečlivě, takřka bez gramatických chyb. Autorka však užívá pro oponenta zvláštní způsob psaní velkých písmen. Zatímco píše o různých kulturách východu i západu (s. 17), "ti, co písmo psali" (11), velké písmeno se vyskytne u Christologického základu církve (37).

ad B. Cíl práce není podle oponenta stanoven jasně, totiž: "zobrazení Nejsvětější Trojice v události Ježíšova křtu a jeho vliv na duchovní život člověka" (7) - toto vyjádření je z pohledu oponenta konfušní. Tato konfušnost se pak projevuje v celé práci k její škodě: jedná se o vliv zobrazení Trojice na duchovní život člověka, nebo se jedná o vliv Ježíšova křtu na duchovní život člověka? Práce se zdá usiluje o propojení tří celků: dogmatického (I.1-I.2), uměnovědního (I.3-II) a antropologického se spirituálně-teologickým příznakem (III.). Právě nevyjasněnost cíle pak dává možnost vyhnout se hlubšímu myšlenkovému vypořádání se např. s otázkou souvislosti výtvarného umění a spirituality člověka, která se ve své palčivosti táhne celou prací.

Téma práce je zvoleno příliš široce, s čímž souvisí určitá nejednotnost, která se projevuje při jejím čtení. Autorka sama přiznává, že se 'zprvu více věnovala umělecké stránce jednotlivých vyobrazení...' (39). Evidentně však došlo k posunu, který pak působí dojmem, že bylo potřeba 'dolepit' alespoň theologizující texty k uměnovědnému základu, který se pak naneštěstí dostává pouze do poznámek. Oponent musí toto řešení považovat za málo šťastné, právě poznámky na straně 17 a násl. by mohly poskytnout velmi zajímavý a nosný materiál k promýšlení. Práce by se pak významově ucelila a stáhla. Kapitola I.3 patří k nejlepším v celé práci.

Oponentovi navíc není jasné, co se skrývá pod označením "deduktivně-induktivní metoda spirituální teologie" (8;40). Proč se autorka domnívá, že induktivní metoda vychází od antropologie (8)?

Oponentovi se zdá, že zamýšleným vrcholem práce byla kapitola II. zvláště pak II.3. Není mu však jasné, jak souvisí ikonografická interpretace zvoleného artefaktu s celkovou kompozicí práce a uchopením tématu!

Jednotlivé připomínky:

Není vyjádření "Hebrejská tradice je pouhou mlhavou přípravou, která získává jasnější obrys až dnes, po příchodu Krista." (11) poněkud dehonestující židovské náboženství?

Kapitola I.2 má být náčrtem pro lepší pochopení tématu. Charakter náčrtu je však dané kapitole výrazně na škodu. Z beztak stručného prolétnutí nad tématem se ještě ztratí kusy, když se autorka namísto uvažování o Trojici věnuje souvislostem Starého a Nového zákona (16). Je škoda, že se toto stručné pojednání o Trojici nedotýká žádného theologického konceptu Trojice.

Vyjádření: "Člověk byl stvořen podle Boží podoby a obrazu" (31) je nepřesný a zavádějící.

Autorka jako by vůbec neuvažovala o možné diferenci mezi podobou (similitudo) a obrazem (imago), které bylo tak vlivné a plodné v západní církevní tradici.

Oponentovi není jasný smysl úvodu do kapitoly III.2 na s. 35, který sestává z dlouhých pasáží KKC.

Překvapivě zní tvrzení: "Který syn by nechtěl jednou být takový, jako je jeho otec." (36)

Autorka píše, že: "Křtem jsme spolu s Kristem ponořeni do jeho smrti. Je vstupní branou do vztahu k Bohu Otci, Synu i Duchu svatému, do tajemství Trojjediného Boha" (38).

Oponentovi není jasné spojení interpretace křtu jako ponoření do smrti Ježíše Krista se vstupem k Bohu v Trojici. Pokud má mít křesťanská spiritualita trojiční charakter, musí odpovídat imanentní i ekonomické Trojici. Lex orandi musí odpovídat lex credendi ve smyslu fides quae. Je skutečně nejšťastnější vstupovat do tajemství Trojice událostí Ježíšovy smrti? Nebyl kontext Pavlovy interpretace křtu jiný?

Celkové hodnocení:

Práce je vypracována pečlivě, a to především v kapitolách věnovaných výtvarnému umění. Seznam použité literatury je značně obsáhlý a je zřejmé, že příprava práce si vyžádala mnoho práce! Jako oponent se nemohu ubránit dojmu, že 'teologické' kapitoly byly šity horkou jehlou, která se projevila v jejich povrchnosti. Celkově tak práce ztrácí na závažnosti.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

1. Základní otázkou celé práce podle oponenta zůstává, jak vymezit vztah mezi uměním a spiritualitou člověka, dále mezi uměním a vyslovenou myšlenkou.

Autorka se v tomto smyslu podle názoru oponenta dopouští protichůdných tvrzení:

"Náboženská povaha umění není tvořena pouze náboženskými tématy, která zpodobuje. Není jen obrazovým překladem toho, co můžeme říci slovy. Umění otevírá prostor, kterému dává pravý význam jedině Bůh." (16, pozn. 28)

"Umění a náboženství jsou jako sestry. Umění by nemělo být prostředkem, který slouží katolické církvi. Umění nemá sloužit ani politickým systémům ani náboženství. Umění je svobodné, ale může být církvi pomocníkem." (17, pozn. 29)

"Způsob, jakým jsou obvykle zobrazovány jednotlivé osoby Trojice, člověku vytváří představy o Boží podobě. Mohou nám v našem duchovním životě pomáhat, ale i vést k pokřivené představě o Bohu. Obraz, který si člověk o Bohu vytvoří, silně ovlivňuje jeho spiritualitu i celý jeho život. Pokud známe, jakou má druhý představu o Bohu, pak můžeme říci, že známe i jeho spiritualitu." (18) (Jaký význam je přikládán v tomto výroku slovu 'spiritualita', aby byl výrok platný?)

"Je nemožné a mylné vytvářet si obraz Boha, protože Bůh je duchový a přesahuje všechno stvoření." (31)

"Jakékoliv výtvarné zobrazení odkazuje na toho, kdo je na něm vypodoben. V našem případě na Boha samotného a na jeho zjevení při Ježíšově křtu. Výtvarné ztvárnění není tím, co ovlivňuje lidskou spiritualitu. (31)

2. Proč autorka volí zrovna Ghibertiho reliéf Ježíšova křtu? Je jeho ztvárnění nějak pro zvolené téma přínosné? Je nějak specifické v rámci ikonografické tradice?

3. Zjevení Trojice v události Ježíše Krista je jistě jádrem křesťanské zvěsti. V jakém smyslu je však lidská osoba obrazem Nejsvětější Trojice? Šíře, s jakou autorka téma uchopuje, dovoluje odvážnou otázku, nakolik bylo zjevení všech tří osob Boží Trojice vlastním záměrem Božího zjevení v Ježíši Kristu. Možná se právě v nehledání odpovědi na tuto otázku skrývá rozpačité vyznění antropologické části práce. Čteme, že "skrze křest se člověk stává podobný Kristu" (35), zároveň je "Bůh pro člověka vzorem, kterého se snaží dosáhnout" (36). Není primárním cílem zjevení Boha v Ježíši Kristu projevení lásky k člověku, dovršení stvoření? Bůh přijímá lidskou přirozenost? Nebyl člověk Božím obrazem už před Vtělením?

4. Co rozumí autorka spásou, o které píše v posledním odstavci na s. 34? Pokud je spása spojená s následováním a napodobováním Krista (v textu se užívá bez rozlišení!), je možné, aby došel spásy i člověk, který se se zvěstí o spáse v Kristu nesetkal? Není pojetí Boha jako 'cílového ideálu seberealizace člověka' (33) příliš předmětné?

Doporučení práce k obhajobě

doporučuji

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 23.VIII.2010

Podpis: